

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

เทศบาลตำบลปทุมมา

อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา หมายถึง การสั่งสมประสบการณ์จากอดีตของท้องถิ่นนั้นๆ แล้วพัฒนาความรู้ นั้นเพื่อใช้ประกอบ การดำรงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมให้ดำรงอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุขภูมิปัญญาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นกลวิธีหรือเทคนิคในการนำเอาความรู้มาใช้ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.ลักษณะของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญดังที่ผู้รู้ได้อธิบายไว้ ดังนี้

๒.๑ ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ๔ ลักษณะ ดังนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์. ๒๕๓๖ : ๒๓๖)

๒.๑.๑ ความรู้และระบบความรู้ภูมิปัญญาเป็นระบบความรู้ที่ไม่ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์นั้น ในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจะเข้าไปดูว่าชาวบ้านรู้อะไรอย่างเดียวนั้นพอ ต้องศึกษาว่าเขาเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างไร

๒.๑.๒ การสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและการกระจายความรู้ โดยการนำ ความรู้มาบริการคนอื่น เช่น หมอพื้นบ้าน สั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคนๆหนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้ เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรหมอคนหนึ่งสามารถสร้างหมอคนอื่นๆ ต่อมาได้อย่างไร

๒.๑.๓ การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา แต่พบว่ามีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อน ถ้าเราต้องการเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เราต้องเข้าใจ กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คน อีกรุ่นหนึ่ง

๒.๑.๔ การสร้างสรรค์ การปรับปรุงระบบความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่ได้ถูกปรับเปลี่ยนความรู้และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง

๓. ความสำคัญของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความสำคัญต่อชาวบ้าน ครอบครัว และชุมชน ดังต่อไปนี้(สมจิตร พรหมเทพ. ๒๕๔๓ : ๖๗ - ๖๘)

๓.๑ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีตอันยาวนานจนกลายเป็นวิถีชีวิต ประจำวันของตนเอง และชุมชนตลอดมา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๒ เป็นมรดกทางสังคมที่ได้จากการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน

๓.๓ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ ทางวิทยาศาสตร์

๓.๔ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๓.๕ เป็นแนวทางนำไปสู่การปรับตัวของชุมชน ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ แบบพึ่งตนเองของชุมชน

๓.๖ ช่วยเพิ่มความสมดุระหว่างธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมกับประชาชน

๔. ประเภทของภูมิปัญญาชาวบ้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑ : ๒๔-๒๕) ได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๐ ประเภท ดังนี้

๔.๑ เกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและ เทคนิคด้านเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่ง คนสามารถพึ่งพาตนเองใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ท การเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น

๔.๒ อุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการ แปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการเน่าเสียเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภค อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้

๔.๓ แพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนใน ชุมชน ด้วยสมุนไพรและรักษาโรคแบบโบราณ

๔.๔ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

๔.๕ กองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสม และบริหารกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกใน ชุมชน

๔.๖ สวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของ คนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๔.๗ ศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๔.๘ การจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้ง ของ องค์กรชุมชน ศาสนา การศึกษา ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ ในสังคมไทย

๔.๙ ภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย ตลอดจนทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๔.๑๐ ศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ ปรับใช้หลักธรรมคำสอนทาง ศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อ การประพฤติปฏิบัติ

๕. แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านมี ๗ ประการ ดังนี้ (เอกวิทย์ ณ ถลาง. ๒๕๔๐ : ๑๘๒ - ๒๔๖)

๕.๑ ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ คือ การใช้ความรู้และ อุบาย ในการดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น การเลือก ที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่ การหาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ การ ปลุกพันธุ์ไม้ไว้ในบริเวณบ้าน เป็นต้น

๕.๒ ภูมิปัญญาในการจัดเครือข่ายระบบความสัมพันธ์ การพึ่งพา

๕.๓ ภูมิปัญญาในด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

๕.๔ ภูมิปัญญาในด้านสมุนไพร – ยากลางบ้าน

๕.๕ ภูมิปัญญาในด้านโลกทัศน์ เป็นระบบรวบรวมความคิด ความอ่าน ความเชื่อ ทัศนคติ ที่ บุคคลมีต่อโลก มีต่อสังคมมนุษย์เป็นนามธรรมอยู่ในจิตสำนึกของบุคคลอันเกิดจากความคิดและอารมณ์ ซึ่ง ประสานและก่อตัวขึ้นจากประสบการณ์ที่แต่ละคน ได้รับมา เช่น โลกทัศน์และชีวทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตาม ธรรมชาติ เป็นต้น

๕.๖ ภูมิปัญญาในการปลูกฝังคุณธรรม การกำหนดปทัสถาน และการรักษาของตุลภาพ ของ สังคม

๕.๗ ภูมิปัญญาในการปรับตัวในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นๆใด จึงเป็นรากแก้วที่สำคัญให้ท้องถิ่นนั้นเจริญงอกงามอย่างมั่นคง ภูมิ ปัญญาของชาติพันธุ์หนึ่งอาจพัฒนาไปแตกต่างกับอีกชาติพันธุ์หนึ่งตามสภาพ แวดล้อมตามสภาพสังคมใน ท้องถิ่น นั้นที่สามารถปรับใช้ในการแก้ปัญหาและการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติของสังคมนั้น ๆ ได้

ประเพณี/วัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ประเพณีบุญข้าวจี

ประเพณีบุญข้าวจี จัดในวันขึ้น ๑ - ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี มีเรื่องเล่าในสมัยพุทธกาลว่า มีหญิงคนหนึ่งชื่อนางปทุมณฑาสี เป็นคนยากจนต้องไปเป็นทาสรับใช้ของเศรษฐีคนหนึ่งในกรุงราชคฤห์ วันหนึ่งเศรษฐีให้นางไปซ่อมข้าว นางซ่อมตลอดวันก็ไม่หมด ตกตอนเย็น นางก็จุดไฟซ่อมต่อไป ได้รับความเหน็ดเหนื่อยเป็นอันมาก พอถึงตอนเช้า นางก็เอารำทำเป็นแข่งจี เผาไฟให้สุกแล้วใส่ไว้ในผ้าของตนเดินไปตักน้ำปารรถนาจะบริโภคด้วยตนเอง ครั้นถึงกลางทางได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอานนท์เถระ เกิดความเลื่อมใส คิดว่าเราเป็นคนยากจนในชาตินี้ ก็เพราะมิได้ทำบุญไว้แต่ปางก่อนและชาตินี้เราก็กังยังไม่เคยทำบุญเลย เมื่อคิดเช่นนั้นแล้วนางก็น้อมเอาข้าวแข่งจีนั้นเข้าไปถวายแด่พระศาสดา พระองค์ทรงรับแล้ว และนางคิดอีกว่าพระศาสดาคงไม่เสวย และอาจเอาทิ้งให้สุนัขหรือกากิน เพราะอาหารที่นางถวายไม่ประณีตน่ารับประทาน เมื่อพระศาสดาทรงทราบวาระจิตของนางเช่นนั้น พระองค์จึงรับสั่งให้พระอานนท์ ภูลาดอาสนะแล้วทรงประทับนั่งฉัน ณ ที่นางถวายนั่น ครั้นเสวยเสร็จแล้วก็ตรัสอนุโมทนาภาวโพรตนางจนสำเร็จโศดาปัตติผล เป็นอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา ครั้นนางทำกาลกิริยาแล้วก็ได้ไปเกิดบนดาวดึงส์สวรรค์เสวยทิพย์สมบัติ อยู่ในวิมานทองอันผุดผ่องโสภา มีนางฟ้าแวดล้อมเป็นยศบริวาร ด้วยเหตุนี้ ชาวนาในภาคอีสาน เมื่อเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวและเอาข้าวขึ้นเล้า (ยุ้งฉาง) เสร็จแล้ว นิยมพากันทำบุญข้าวจี เพราะถือว่าการถวายข้าวจีมีอานิสงส์มาก ด้วยความเชื่อแบบนี้ คนอีสานโบราณจึงได้ทำบุญประเพณีบุญข้าวจี สืบต่อกันมาไม่ได้ขาด ดังที่ปรากฏในผญาอีสานซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "ยามเมื่อถึงเดือนสามได้พากันเอาบุญข้าวจี ตั้งหากธรรมเนียมนี้มีมาแต่ก่อนกาล ได้เอ็ดกันทุกบ้านทุกถิ่นเอาบุญ อย่าได้พากันไล่เสียฮิตบุญกองเค้า" หมายถึง เมื่อถึงเดือนสามให้พากันทำบุญข้าวจี ธรรมเนียมนี้มีมาตั้งแต่โบราณได้ปฏิบัติกันมาทุกบ้านทุกเรือน อย่าได้พากันลืม

ประเพณีบุญผะเหวด

บุญผะเหวด" เป็นสำเนียงชาวอีสานที่มาจากคำว่า "บุญพระเวส"หรือพระเวสสันดร เป็นประเพณีตามคติความเชื่อของชาวอีสานที่ว่า หากผู้ใดได้ฟัง เทศน์เรื่องพระเวสสันดรทั้ง 13 กัณฑ์จบภายในวันเดียว จะได้เกิดร่วมชาติภพกับพระศรีอริยเมตไตรย บุญผะเหวดนี้จะทำติดต่อกันสามวัน วันแรกจัดเตรียมสถานที่ตกแต่ง ศาลาการเปรียญวันที่สองเป็นวันเฉลิมฉลองพระเวสสันดร ชาวบ้านร่วมทั้งพระภิกษุสงฆ์จากหมู่บ้านใกล้เคียงจะมา ร่วมพิธีมีทั้งการจัดขบวนแห่เครื่องไทยทานฟังเทศน์และแห่พระเวส โดยการแห่ผ้าผะเหวด (ผ้าผืนยาวเขียนภาพเล่าเรื่องพระเวสสันดร) ซึ่งสมมติเป็น การแห่พระเวสสันดรเข้าสู่เมือง เมื่อถึงเวลาค่ำจะมีเทศน์เรื่องพระมาลัย ส่วน

วันที่สามเป็นงานบุญพิธี ชาวบ้านจะร่วมกันตักบาตรข้าวพันก้อน พิธีจะมี ไปจนค่ำ ชาวบ้านจะแห่แห่น ฟ้อนรำตั้ง ขบวนเรียงรายตั้งกันท่าถวายอาานิสงส์อีกกัณฑ์หนึ่ง จึงเสร็จพิธีมูลเหตุของพิธีกรรมพระสงฆ์จะเทศน์เรื่อง เวสสันดรชาดกจนจบและเทศน์ จากเรื่องในหนังสือมาลัยหมื่นมาลัยแสนกล่าวว่า ครั้งหนึ่งพระมาลัยเถระได้ขึ้นไป ไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณี บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และได้พบปะสนทนากับพระศรีอริยเมตไตรย ผู้ที่จะมาเป็น พระพุทธเจ้าในอนาคตและพระศรีอริยเมตไตรยได้สั่งความมากับ พระมาลัยว่า "ถ้ามนุษย์อยากจะพบและร่วมเกิดใน ศาสนาของพระองค์แล้วจะต้องปฏิบัติตนดังต่อไปนี้คือ

1. จงอย่าฆ่าพ่อตีแม่ สมณพราหมณ์
2. จงอย่าทำร้ายพระพุทธเจ้า และยุยงให้สงฆ์แตกแยกกัน
3. ให้ตั้งใจฟังเทศน์เรื่อง พระเวสสันดรให้จบในวันเดียวด้วยเหตุ ที่ชาวอีสานต้องการจะได้พบพระศรีอริยเมตไตรย และเกิดร่วมศาสนาของพระองค์จึง มีการทำบุญผะเหวด ซึ่งเป็นประจำทุกปี

การจัดงานบุญผะเหวด จะนิยมจัดในช่วงเดือน 3-4 หรือราวเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ใช้เวลาใน การจัดงานราว 3 วัน หมู่บ้านหรือชุมชนใดจะจัดงานบุญนี้ก็จะมีการบอกกล่าวพี่น้อง หรือหมู่บ้านใกล้เคียงให้มา ช่วยและร่วมบุญกัน ทำให้เกิดสายสัมพันธ์และความสามัคคีกัน

ประเพณีวันสงกรานต์

สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่ เดิม วันขึ้นปี ใหม่ไทย คือ วันเริ่มปีปฏิทินของไทย จนถึง พ.ศ. ๒๔๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ ๑ เมษายน เป็นวัน ขึ้น ปีใหม่จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓

ประเพณีวันเข้าพรรษา

"เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่ง ระหว่างฤดู ฝน พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่วัน แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "บุริมพรรษา"

ประเพณีวันออกพรรษา

ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า "วันปวารณา" หรือ "วันมหา ปวารณา" คือวันที่ พระสงฆ์ทำปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุกล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิต ได้ เมื่อได้ เห็นได้ทั้งหรือสงสัย ในพฤติกรรมของกันและกัน

ประเพณีบุญกฐิน

กฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นก็ได้ระยะเวลานั้นมี เพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวัน ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลา นี้ เรียกว่า กฐินกาล คือ ระยะเวลา ทอดกฐิน หรือ เทศกาลทอดกฐิน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

๑.ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกลั่นกรอง /การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนองนา เป็นต้น

๑. นายอินตา กันยาลือ บ้านเลขที่ ๘๗ บ้านจั่ว หมู่ ๔ ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าการเกษตร การประมง

๒.นายทองไหล ศิลมัย บ้านเลขที่ ๒๘ บ้านหนองปลาแซ่ หมู่ ๘ ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐

๒.ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน งานแกะสลัก งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย เป็นต้น

๑. นางรัชนี ศรีปัญญา บ้านเลขที่ ๘๑ บ้านหนองหอยคัน ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความชำนาญด้านการจักสาน สานตะกร้าจากพลาสติก

๒.นายพอง วรรณวัน บ้านเลขที่ ๖๕ บ้านเมืองทอง ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความสามารถด้านการจักสาน สานไม้ไผ่

๓.นายสังวาลย์ คำงาม บ้านเลขที่ ๙๕/๖ บ้านเมืองทอง ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความสามารถด้านการจักสาน สานไม้ไผ่

๔. นางกา แก้วกิ่ง บ้านเลขที่ ๒๓ บ้านถ่อน ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความสามารถด้านการทอผ้าด้วยมือ การมัดหมี่ และการย้อมสีธรรมชาติย้อมคราม

๕. นางประวดี คำสอน บ้านเลขที่ ๑๕๑ บ้านถ่อน ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัด
สกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความสามารถด้านการทอผ้าด้วยมือ การมัดหมี่ และการย้อมสีธรรมชาติย้อมคราม

๖.นางคำพูล สุราชวงศ์ บ้านเลขที่ ๑ บ้านพินนา ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
๔๗๒๔๐ มีความรู้ความสามารถด้านการทอผ้าด้วยมือ การมัดหมี่ และการย้อมสีธรรมชาติย้อมคราม

๗.นายชาติชาย ละครขีด บ้านเลขที่ ๑๕๔ บ้านพินนา หมู่ ๑ ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัด
สกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความชำนาญ ทำงานใบตอง พานบายศรีสู่ขวัญ

๓.ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การ
หัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร) การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค การผดุงครรภ์พื้นบ้าน
โดยหมดตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแด) เป็นต้น

๑.นางประยงค์ ปัญญานนท์ บ้านเลขที่ ๖๘ บ้านพินนาใต้ ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัด
สกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความชำนาญ ด้านการนวดแผนไทย การนวดประคบสมุนไพร

๔.ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
อย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็น
ต้น

๑.เทศบาลตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร จัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุ์พืช

๕.ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม
นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว ลำตัด ลิเก
หมอลำ โนรา เป็นต้น

๑.นางวัลภา อุปชา บ้านเลขที่ ๗ บ้านพินนาใต้ ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
๔๗๒๔๐ มีความชำนาญด้านการฟ้อนรำ เป็นผู้นำการฝึกฟ้อนรำ

๖.ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ ภาษาถิ่น หนังสือตำรา ตำรับอาหาร งานประพันธ์ บทประพันธ์ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ

๑.นางทองบาง นิยมคุณ บ้านเลขที่ ๒๔/๗ บ้านหนองหอยคัน ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ ผู้มีความสามารถในการ ล่ากลอน ลำพื้นบ้าน

๗.ด้านพิธีกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพิธีกรรมต่างๆ

๑.นายประจวบ ปฏิวาส บ้านเลขที่ ๖๑ บ้านเมืองทอง ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ เป็นหมอปราหมณ์ หมอสูตร งานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานผูกแขนเอ็นขวัญ เป็นต้น

๘.ด้านอาหาร ขนมไทย/อาหารพื้นบ้าน คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำขนมไทย ทำอาหารพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น

๑.นางบัวลอย แพงพา บ้านเลขที่ ๔/๑ บ้านพินนา ตำบลพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๒๔๐ มีความรู้ความชำนาญในการทำขนมไทย